

Produktområdestrategi for Kunnskapsressurser og bibliotek tjenester 2025–2027

Innhold

Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet	5
Kort historikk	5
Dagens tjenestetilbud	6
Brukergrupper	7
Finansiering og styring	7
Produktstatus	9
Del 2: Strategi for videreutvikling	9
Visjon, verdiløfte og mål	9
Aktiviteter og leveranser	10

Produktområdet Kunnskapsressurser og bibliotek tjenester forvalter produktene Alma, Oria og Leganto på vegne av BIBSYS-konsortiet og Pensumlistekonsortiet. Utkast til produktområdestrategi ble presentert for begge konsortiestyrene på deres respektive styremøter i september 2024 (BIB2024/32 og PK2024/08). Strategien ble vedtatt av styret for BIBSYS-konsortiet på møtet i november 2024 (BIB2024/41). Forelagt for porteføljestyret på møte #1 2025.

Produktområdet Kunnskapsressurser og bibliotektenester tilhører Divisjon for forsknings- og kunnskapsressurser i Sikt. Produktområdet har hovedansvaret for å levere bibliotektenester til institusjoner i den utvidede kunnskapssektoren.

Produktområdet er en videreføring av bibliotektenestene som ble levert gjennom Unit i perioden (2018–2022) og tidligere i BIBSYS fra 1972 til BIBSYS ble en del av Unit i 2018.

Første versjon av produktområdestrategien ble presentert for styrene for henholdsvis BIBSYS-konsortiet og Pensumlistekonsortiet i september 2024. Utkastet ble presentert for Porteføljestyret for Forskning og kunnskapsressurser på møtet i oktober. Strategien ble vedtatt av styret for BIBSYS-konsortiet i november 2024 og vil bli behandlet av styret for pensumlistekonsortiet på første møte i 2025.

Produktområdet inngår i porteføljen til Divisjon for forsknings- og kunnskapsressurser. Strategi for utvikling av porteføljen som helhet beskrives i en egen porteføljestrategi.

Oppsummering

<p>Del 1:</p> <p>Dagens analyse</p>	<p>1. Hva består dagens produktområde av?</p> <p>Dagens tjenestetilbud bygger på fem søyler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leveranse av tre kjernesystemer: <ul style="list-style-type: none"> ○ Biblioteksystem – et moderne biblioteksystem som inneholder alle funksjoner for å drifte et bibliotek ○ Søkesystem – en felles søkeportal til det samlede materialet som finnes ved de fleste norske fag- og forskningsbibliotek. ○ Pensumlistesystem – et system for å opprette, vedlikeholde og gi tilgang til pensumlister for faglærere og studenter • Utover systemleveransen og forvaltningsoppgaver knyttet til denne, leverer produktområdet veiledning, dokumentasjon og brukerstøtte på systemene, samt leverandøroppfølging og administrasjon av konsortiet. • Det etableres og leveres også verdiøkende integrasjoner og tilleggsfunksjonalitet knyttet til systemene tilpasset konsortiets ønsker og behov. Eksempler på dette er felles brukerimport, autoritetsregister, fjernlånsfunksjonalitet m.m. <p>I tillegg vurderes det å tilby lenketjenerfunksjonalitet for enklere administrasjon og tilgang til e-ressurser (e-bøker/e-artikler) til institusjoner som ikke har behov for et komplett biblioteksystem.</p>
	<p>2. Hvem er produktet for (brukergrupper og kunder) og hvilken verdi skaper det for dem?</p> <p>Tre hovedgrupper av brukere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studenter, forskere og andre sluttbrukere • Administrativt personale • Bibliotekansatte <p>BIBSYS-konsortiet består av og leverer tjenester til norske universitetsbibliotek, høgskolebibliotek, medisinske bibliotek, museer, Nasjonalbiblioteket samt et antall forskningsbibliotek og institusjoner.</p>

	<p>Pensumlistekonsortiet retter seg mot institusjoner som driver med undervisningsaktivitet.</p>	
	<p>3. Hvordan finansieres og styres produktene?</p> <p>Tjenestene er brukerfinansiert og organisert som konsortier med konsortiestyrer og faggrupper</p>	<p>4. Hva er produktet(-ene)s overordnet status (livssyklus)?</p> <p>Tjenestene er i stabil drift. Eksisterende kontrakt på biblioteksystem og søkesystem løper ut 2025, mens kontrakten på pensumlistesystemet løper ut 2027.</p>
<p>Del 2:</p> <p>Strategi for videreutvikling</p>	<p>Hva er produktets verdi?</p> <p>Produktområdet har følgende visjon:</p> <p>«Vi gjør kunnskap tilgjengelig!»</p> <p>Visjonen underbygges av verdiløftet:</p> <p><i>Vi skal sikre gode og kostnadseffektive bibliotek tjenester gjennom de systemene og støttetjenestene vi leverer, slik at bibliotekene i konsortiet kan tilby sine brukere brukervennlige og hensiktsmessige tjenester av høy kvalitet og tilgang til de ressursene de trenger for læring, forskning og dokumentasjon.</i></p>	
	<p>5. Hvilken nytte vil produktområdet skape?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kostnadseffektivitet og sikkerhet • Økt og mer effektiv systembruk • Rustet for fremtiden og nye behov 	<p>6. Veikart/hovedleveranser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny kontrakt på biblioteksystem og søkesystem i 2025 • Implementering av nytt system/bedre systemtilpasning i 2025/2026

	<ul style="list-style-type: none"> • Styrkede relasjoner og samarbeid • Bedre teknologiutnyttelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Ny kontrakt på pensumlistesystem i 2026 • Ny løsning for brukerimport implementert for alle i 2025 • Ny teknisk plattform for autoritetsregister i 2025-2026
	<p>7. Hva trenger vi for å lykkes (hvilke muligheter skal vi utnytte, hvilke avhengigheter ser vi, og hvilke risikoer skal vi unngå)?</p> <p>Fortsatt god brukermedvirkning gjennom styret og faggrupper. Kontinuerlig fokus på sikkerhet/jus/personvern og brukerinvolvering. Legge til rette for samarbeid og mulighet for å realisere effektiviseringsgevinster og potensiale i systemutnyttelse. Bygge oppunder fordelene med konsortieorganiseringen og konsortiesamarbeidet.</p>	

Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet

Kort historikk

BIBSYS ble etablert som et prosjekt i 1972 for å utvikle og levere bibliotek tjenester til UH-sektoren. BIBSYS Biblioteksystem ble tatt i bruk i 1980 og ble løpende utviklet, vedlikeholdt, driftet og videreutviklet frem til 2016. Parallelt med etableringen av biblioteksystemet ble

BIBSYS-konsortiet etablert bestående av de institusjonene som benyttet biblioteksystemet. Gjennom konsortieorganiseringen er de deltakende institusjonene sikret medvirkning og styring av de tjenestene som leveres.

Ett sentralt element i utviklingen av systemet var at det skulle være et felles system med en felles katalog. Alle jobbet inn mot de samme dataene og en endring på en post kom alle til gode. Det skulle også være et integrert system som ivaretok alle de sentrale biblioteksfunksjonene i et og samme system.

Tjenestetilbudet ble etter hvert utvidet til å også omfatte andre funksjoner og tjenester som søkegrensesnitt, institusjonelle arkiv, forskningsdokumentasjon m.fl.

I 2008 ble det besluttet at man ikke skulle fortsette å videreutvikle et egenutviklet system, men gå over til et av de kommersielt tilgjengelige biblioteksystemene på markedet. I 2013 tok man i bruk Oria (Primo) og fra høsten 2015 ble biblioteksystemet Alma implementert. Pensumlistesystemet Leganto ble innført i 2017. Disse kjernesystemene blir levert av Clarivate.

Dagens tjenestetilbud

Visjonen for produktområdet er:

«Vi gjør kunnskap tilgjengelig!»

Visjonen operasjonaliseres i verdiløftet for produktområdet som sier at:

Vi skal sikre gode og kostnadseffektive bibliotekstjenester gjennom de systemene og støttetjenestene vi leverer, slik at bibliotekene i konsortiet kan tilby sine brukere brukervennlige og hensiktsmessige tjenester av høy kvalitet og tilgang til de ressursene de trenger for læring, forskning og dokumentasjon.

Dagens tjenestetilbud bygger på fem søyler:

- Leveranse av tre kjernesystemer:
  - Biblioteksystem – et moderne biblioteksystem som inneholder alle funksjoner for å drifte et bibliotek
  - Søkesystem – en felles søkeportal til det samlede materialet som finnes ved de fleste norske fag- og forskningsbibliotek.
  - Pensumlistesystem – et system for å opprette, vedlikeholde og gi tilgang til pensumlister for faglærere og studenter
- Utover systemleveransen og forvaltningsoppgaver knyttet til denne, leverer produktområdet veiledning, dokumentasjon og brukerstøtte på systemene, samt leverandøroppfølging og administrasjon av konsortiet.
- Det etableres og leveres også verdiøkende integrasjoner og tilleggsfunksjonalitet knyttet til systemene tilpasset konsortiets ønsker og behov. Eksempler på dette er felles brukerimport, autoritetsregister, fjernlånsfunksjonalitet m.m.

I tillegg vurderes det å tilby lenketjenerfunksjonalitet for enklere administrasjon og tilgang til e-ressurser (e-bøker/e-artikler) til institusjoner som ikke har behov for et komplett biblioteksystem.

Felleskatalogen ligger som en bærebjelke i BIBSYS-konsortiet.

Brukergrupper

BIBSYS-konsortiet består av og leverer tjenester til norske universitetsbibliotek, høyskolebibliotek, medisinske bibliotek, museer, Nasjonalbiblioteket samt et antall forskningsbibliotek og institusjoner.

Pensumlistekonsortiet retter seg mot institusjoner som driver med undervisningsaktivitet.

Det er tre hovedgrupper av brukere av systemene:

- Studenter, forskere og andre sluttbrukere
- Administrativt personale
- Bibliotekansatte

Bibliotekansatte bruker biblioteksystemet som sitt primære arbeidsverktøy for administrasjon og drift av biblioteket, mens sluttbrukerne av bibliotekjentene (studenter, forskere og øvrige) bruker et søkesystem inn mot de ressursene biblioteket tilbyr.

Pensumlistesystemet er både administrasjonsverktøy for arbeid med å etablere og oppdatere pensumlister for de faglig ansatte og et system for studentene for tilgang og visning av pensumlister for et gitt emne. De fleste studentene interagerer med pensumlistesystemet gjennom læringsplattformen ved institusjonen (Canvas og tilsvarende systemer).

Dagens kjernesystemer leveres av Clarivate; Alma – biblioteksystem, Oria – søkesystem (basert på Primo) og Leganto – pensumlistesystem.

Finansiering og styring

Bibliotekjentene er brukerfinansiert av de deltakende institusjonene i konsortiet.

Tjenesteleveransene er organisert som to konsortier; BIBSYS-konsortiet (brukere av Alma og Oria) og Pensumlistekonsortiet (brukere av Leganto). BIBSYS-konsortiet har 77 deltakende institusjoner, mens Pensumlistekonsortiet har 27 institusjoner.

Hvert konsortium har et konsortiestyre med representanter fra deltakerinstitusjonene. Det er også opprettet ulike faggrupper som bistår Sikt med råd og anbefalinger basert på brukerbehov i tjenesteleveranse/-utviklingen. BIBSYS-konsortiet har fire faggrupper; Fulfillment (utlån/innlån/tilgang), Resource management (katalog), Akkvisisjon (innkjøp) og Oria, mens Pensumlistekonsortiet har en faggruppe.

Noen hovedpunkter fra mandatet til faggruppene for Alma:

- Gi råd til Sikt angående oppsett og konfigurasjon, samt vurdere muligheter for standardisering på tvers i konsortiet.
- Behandle saker og utredninger fra Sikt, styret og konsortiet.
- Ha en overordnet tilnærming til ansvarsområdet og ikke kun være fokusert på system eller modul.
- Ta initiativ til og bidra med dokumentasjon, veiledninger og annet informasjonsmateriell.
- Identifisere behovet for kompetanseutvikling hos deltakerinstitusjoner i konsortiet og bidra til gjennomføring av forskjellige arrangement.

Hovedpunkt fra mandatet til faggruppen for Oria:

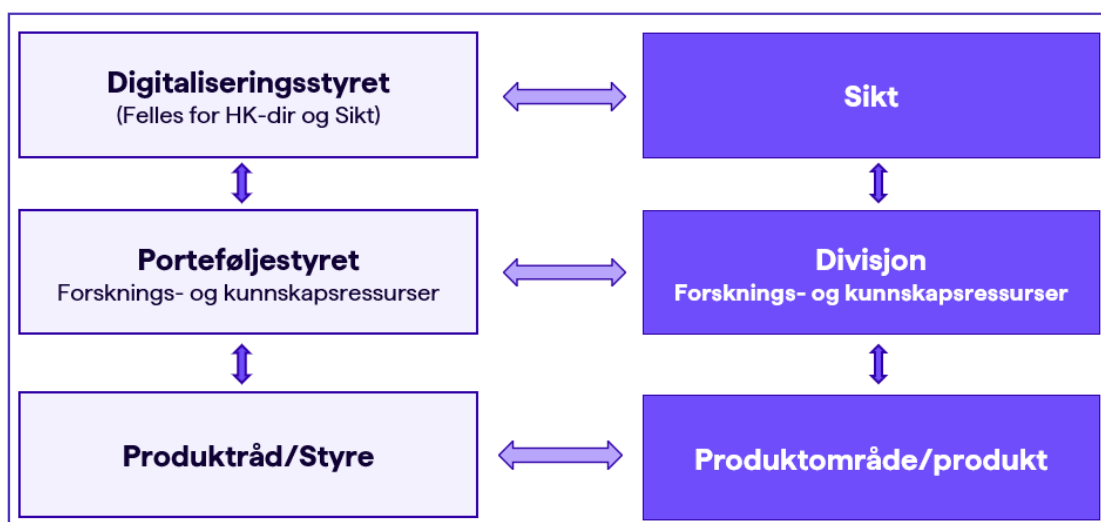
- Faggruppen skal gi råd til Sikt om oppsett, konfigurasjon og utvikling av ekstra funksjonalitet og tilleggstjenester tilknyttet produktet, slik at konsortiet får et best mulig og hensiktsmessig produkt.

Faggruppene er særskilt viktige for å ivareta brukerperspektivet og sikre at tjenestene er så gode og hensiktsmessige som mulig for de som bruker systemene.

Dagens konsortiestyre for BIBSYS-konsortiet ble oppnevnt av Tjenesteråd for forskning etter innspill fra UHR. Det er styret som oppnevner medlemmer til faggruppene. Det etterstrebtes å ha en sammensetning av styret som er representativ for konsortiet.

For Pensumlistekonsortiet velges medlemmer til styre og faggrupper på det årlige konsortiemøtet i oktober.

Konsortiene inngår i samstyringsmodellen på samme nivå som de øvrige produktrådene, men i og med konsortieorganiseringen er det en egen styringslinje, og samhandlingen med de øvrige nivåene i modellen er rådførende. Det innebærer at det er styrene som beslutter strategien.

Produktstatus

Tjenestene er i stabil drift. Produktområdet utarbeider veiledninger og dokumentasjon for institusjonene i konsortiet og tilbyr brukerstøtte på systemene. Leverandøren følges opp med tanke på leveranser, drift, vedlikehold, ny funksjonalitet og support og andre forpliktelser i kontrakten. Dag til dag brukermedvirkning skjer gjennom faggrupper for de ulike funksjonsområdene i systemet, mens den mer formelle medvirkningen skjer gjennom styret for konsortiet i tillegg til annen administrasjon av konsortiet.

Eksisterende kontrakt på biblioteksystem og søkesystem løper ut 2025, mens kontrakten på pensumlistesystemet løper ut 2027. Det er derfor startet en anbudsprosess på biblioteksystem og søkesystem for å etablere en ny kontrakt. Det er avhengigheter mellom pensumlistesystemet og dagens biblioteksystem. Det må gjennomføres en anbudsrunde på pensumlistesystem når anbudet på biblioteksystem er fullført.

Utover kjernesystemene leverer produktområdet integrasjoner og annen verdiøkende tilleggfunksjonalitet som besørger at systemene fungerer godt i en norsk kontekst og i tråd med konsortiets behov. Det arbeides med en ny løsning for brukerimport i sanntid, og den tekniske plattformen for autoritetsregisteret bør skiftes ut.

Del 2: Strategi for videreutvikling

Visjon, verdiløfte og mål

Produktområdet har følgende visjon:

Vi skal levere gode, brukervennlige og hensiktsmessige bibliotek tjenester til konsortiene!

Visjonen underbygges av verdiløftet:

Vi skal sikre gode og kostnadseffektive bibliotek tjenester til konsortiene gjennom de systemene og støttetjenestene vi leverer, slik at bibliotekene i konsortiet kan tilby sine brukere tjenester av høy kvalitet og tilgang til de ressursene de trenger for læring og forskning.

Produktområdet har definert disse foreløpige målformuleringene:

1. **Levere kostnadseffektive og sikre systemer:** Tilby gode og kostnadseffektive systemer som imøtekommer institusjonenes og brukernes behov, med særlig fokus på sikkerhet.
2. **Fremme bedre og mer effektiv systembruk:** Arbeide for å legge til rette for at institusjonene kan bruke de eksisterende systemene på en bedre og mer hensiktsmessig måte, samt utnytte det fulle potensialet som ligger i tjenestene.
3. **Forberede for fremtiden:** Utforske og forstå hvordan biblioteket og brukerbehovene vil se ut i 2030, og hvordan vi kan understøtte dette, med fokus på fremtidige behov.
4. **Forsterke relasjoner og samarbeid:** Styrke relasjonene med BIBSYS-konsortiet og internasjonale partnere ved å understøtte og tilrettelegge for samarbeid og samhandling, for å øke verdien av konsortiet og fremme internasjonalt samarbeid.
5. **Utnytte data og ny teknologi:** Jobbe aktivt for å utnytte data og verdien av data i kombinasjon med ny teknologi (f.eks. kunstig intelligens) for å øke effektiviteten, forbedre kvaliteten og forbedre tjenestene til konsortiene.

Aktiviteter og leveranser

BIBSYS-konsortiet

Oppfølgingen av systemet og konsortiet på daglig basis representerer den mest sentrale aktiviteten. Det er essensielt å sikre at systemene fungerer som de skal. Dette innebærer å utarbeide veiledninger og dokumentasjon, tilby brukerstøtte til medlemmene i konsortiet, følge opp leverandør og være oppdatert på ny funksjonalitet.

Kontrakten med Clarivate om leveranse av biblioteksystemet Alma og søkesystemet Oria (Primo) er tidsavgrenset og har en varighet ut 2025. Sikt har sammen med styret for BIBSYS-konsortiet startet en prosess for en ny anskaffelse. Anskaffelsen gjøres i tett samarbeid med konsortiet og høy grad av brukerinvolvering på strategisk og faglig nivå gjennom styret for konsortiet, en styringsgruppe for anskaffelsen og faggruppene. Det er gjort et omfattende innsiktsarbeid¹ i prosessen med blant annet brukerundersøkelser og kartlegging hos biblioteklederne² og det er lagt ned stor innsats i en kravspesifikasjon³ for å sikre konsortiet et best mulig sluttprodukt.

---

¹ <https://sikt.no/tiltak/ny-anbudsrunde-biblioteksystem>

² <https://sikt.no/tiltak/ny-anbudsrunde-biblioteksystem#kartlegging>

³ <https://sikt.no/tiltak/ny-anbudsrunde-biblioteksystem#publisering>

Resultatet av denne anskaffelsen vil være styrende for aktiviteten i produktområdet i perioden. I tilfelle et systemskifte vil alle ressurser være knyttet opp mot å sikre overgangen til et nytt system på en så smidig måte som mulig. Hvis det ikke blir et systemskifte og man fortsetter med Alma og Oria også i en ny kontraktsperiode vil det være formålstjenlig å prioritere å se på om alle institusjoner har et oppsett og konfigurasjon som er hensiktsmessig for den enkeltes institusjons behov. System og behov har endret seg over tid og det kan være et potensial for å forenkle og optimalisere oppsettet.

Innenfor utvikling av integrasjoner og tilleggsfunksjonalitet vil det være viktig å sikre fortsatt vedlikehold og nødvending videreutvikling av disse slik at de er oppdaterte med tanke på funksjonalitet og driftssikkerhet. I tilfelle systemskifte vil det være behov for å opprette nye og tilpasse eksisterende integrasjoner.

Uavhengig av systemskifte er det behov for å erstatte dagens tekniske plattform for autoritetsregisteret for person og korporasjon (BIBSYS BARE). Dagens løsning er teknisk utdatert, en potensiell driftsrisiko og til hinder for å kunne utnytte autoritetsregisteret på en bedre måte. Registeret bør også utvides med andre typer entiteter, eksempelvis emneord. Erstatningen av dagens løsning har vært planlagt over lengre tid, men tilgang på utviklingskapasitet har ført til at arbeidet ikke har vært igangsatt. Dette må få prioritet i kommende periode.

Pensumlistekonsortiet

Oppfølging av system og konsortiet på daglig basis er også den viktigste aktiviteten for pensumlistekonsortiet.

Den årlige aktivitets- og leveranseplanen⁴ vedtas hvert år på konsortiemøtet. Aktivitets- og leveranseplanen legger rammene for de leveranser og aktiviteter som er planlagt for pensumlistekonsortiet i det kommende året. De ulike aktivitetene og leveransene vil bli utført så langt som praktisk mulig innenfor den vedtatte budsjetttrammen. Faggruppen og Styret kan spille inn nye aktiviteter og Styret kan gi føringer for prioritering.

Planen dekker løpende aktiviteter som konsortieadministrasjon, støttetjenester (veiledninger, support), implementering og oppfølging av institusjoner i konsortiet og kontraktsadministrasjon og oppfølging av leverandør og deres forpliktelser. Planen dekker også ulike integrasjoner mellom pensumlistesystemet og andre systemer,

---

⁴ <https://sikt.no/tjenester/leganto-pensumlistesystem/pensumlistekonsortiet-og-brukermedvirkning>

samt andre aktiviteter og lovpålagte krav, eksempelvis oppfyllelse av krav om universell utforming av tjenesten.

Kontrakten på pensumlistesystemet går ut ved utgangen av 2027. Dette innebærer at det må gjennomføres en anbudsrunde på pensumlistesystem i løpet av 2026. Da det er en avhengighet mellom pensumlistesystemet og biblioteksystemet Alma, må anbudsprosessen på pensumlistesystem fremskyndes hvis anbudet på bibliotek- og søkesystem resulterer i at man ikke fortsetter med dagens leverandør.

Hva må til for å lykkes?

God brukermedvirkning er en bærebjelke i konsortiene. Det er derfor viktig å sikre og videreutvikle fortsatt god brukermedvirkning gjennom styret og faggrupper. Sikt skal være en garantist for at konsortiene har gode, sikre og robuste tjenester. Et kontinuerlig fokus på sikkerhet/jus/personvern er derfor sentralt. I forbindelse med at det er stramme tider i sektoren er en suksessfaktor at man realiserer effektiviseringsgevinster og utnytter potensiale i systemene, enten at man kan jobbe mer effektivt eller at man får gjort mer. Konsortieorganiseringen og konsortiesamarbeidet er sentrale byggeklosser i dette arbeidet og det er sentralt å bygge oppunder og forsterke fordelene med konsortiene.

Hovedleveranser i strategiperioden

